

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра філософії та соціології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Б. В. Слющинський

«27» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НДПП 1.2.22 МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СОЦІОЛОГІЇ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки _____
(шифр і назва напрямку спеціальності)

спеціальність _____ 054 Соціологія _____
(шифр і назва спеціальності)

Інститут, факультет, відділення _____ Історичний факультет _____
(назва інституту, факультету, відділення)

Маріуполь
2020–2021

Робоча програма «Методика викладання соціології» для студентів за спеціальністю 054 Соціологія

Розробник: Зубченко О.С., кандидат соціологічних наук, доцент кафедри філософії та соціології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії та соціології.

Протокол від «27» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри філософії та соціології

(підпис)

Б.В.Слющинський

© Зубченко О.С., 2020 рік

© МДУ, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 054 Соціологія	Дисципліна професійної підготовки	
Модулів - 32	Напрямок підготовки Соціологія		
Змістових модулів - 3	Спеціальність 054 Соціологія	Рік підготовки	
Індивідуальна науково-дослідницька робота за вибором студента		4-й	4-й
Загальна кількість годин - 120		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання – 2, Аудиторних – 48 Самостійної роботи студента – 72 год		8-й	8-й
	Рівень освіти : бакалавр	Лекції	
		24 год.	8 год.
		Практичні заняття	
		24 год	8 год.
		Самостійна робота	
		72 год	
		Індивідуальні завдання 4 год	
		Вид контролю – іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 48/72 годин (40/60%)

для заочної форми навчання – 16/104 годин (13/87%)

2. Мета і завдання курсу

Навчальна дисципліна “Методика викладання соціології” є важливим спеціально орієнтованим предметом для студентів, які вивчають соціологію як напрямок професійної діяльності. Особливість курсу “Методика викладання соціології” полягає в тому, що він безпосередньо сприяє розвитку спеціальної професійної педагогічної підготовки студентів-соціологів як майбутніх викладачів соціологічних дисциплін.

Мета курсу — ознайомити студентів із методичними основами викладання загальної соціології та галузевих соціологічних теорій у різних за профілем вищих навчальних закладах.

Основне завдання курсу — сформувати фахові уміння і навички у студентів, які повинні оволодіти сучасною методичною культурою при проведенні різних за змістом занять із соціології, зокрема таких, як лекції, семінари, практикуми

У процесі вивчення курсу “Методика викладання соціології” студенти повинні:

отримати змістовну інформацію щодо особливостей методологічних основ викладання соціології у вищих навчальних закладах;

засвоїти систему знань щодо основних форм навчання та контролю за якістю засвоєних знань;

ознайомитися з методологічними основами організації самостійної та науково-дослідної роботи студентів у процесі вивчення соціологічних дисциплін.

Вивчення навчальної дисципліни сприяє:

– формуванню загальних компетентностей випускника (КЗ-3; КЗ-4; КЗ-5; КЗ-6; КЗ-8; КЗ-9);

– формуванню спеціальних (фахових, предметних) компетентностей (КП-1; КП-5; КП-6; КП-7; КП-8; КП-9);

– отриманню результатів навчання (РН-3; РН-9; РН-10; РН-20).

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Роль та значення викладання соціології в процесі формування сучасного гуманітарного світогляду студентів

Теоретичне та практичне значення соціології в житті сучасного суспільства. Місце соціології в системі сучасного суспільствознавства. Значущість викладання соціології в системі вищої освіти для формування сучасного гуманітарного світогляду студентів. Світоглядний та науково-теоретичний потенціал сучасних соціологічних знань. Системне запровадження викладання соціології у вузах і відкриття соціологічних факультетів в Україні. Соціологія та свобода.

Тема 2. Викладання соціології та формування соціологічної культури студента

Професійний статус викладача соціології. Імідж викладача соціології та його складові елементи. Індивідуальні особливості процесу викладання соціології. Програмні засади та роль авторського підходу в процесі викладання соціології.

Системний підхід як засіб активізації навчального процесу. Активізація інтересу студентів до соціологічних дисциплін. Формування соціологічної культури студента як пріоритетне завдання викладання соціології. Соціалізаційний та виховний потенціал сучасних соціологічних знань.

Тема 3. Профіль вуза і викладання соціології

Особливості викладання соціології в вузах природничого та інженерно-технічного профілю в умовах гуманітаризації вищої освіти. Особливості викладання соціологічних дисциплін у педагогічних, юридичних і медичних закладах вищої освіти. Специфіка викладання соціології у вузах економічного профілю. Організація викладання системи соціологічних дисциплін на соціологічних факультетах університетів.

Тема 4. Методика підготовки лекцій із соціології

Мета та завдання лекційної діяльності в процесі викладання соціології. Функції та основні різновиди лекцій. Проблема єдності навчальних і виховних завдань у лекційному курсі. Проблема організації лекційного матеріалу. Протиріччя формально-методичного і науково-теоретичного підходів при читанні лекцій із соціології. Проблема поєднання емпіричних соціологічних даних з теоретичним обґрунтуванням. Структура лекції, методичні вимоги до підготовки і читання лекцій із соціологічної тематики.

Тема 5. Семінар як засіб навчання та контролю

Семінарське заняття, його специфіка та функції в процесі викладання соціології. Загальні методичні вимоги до підготовки і проведення семінарів із соціологічних проблем. Логіка формулювання питань семінарського заняття. Особливості опитування студентів при проведенні семінарського заняття. Організація дискусії на семінарському занятті. Оцінка як засіб контролю знань студентів. Засоби стимулювання пізнавальної активності студентів на семінарському занятті.

Тема 6. Поточний та підсумковий контроль

Функціональна специфіка контролю за процесом засвоєння соціологічних знань. Особливості поточних форм контролю: опитування, співбесіди, тести та контрольні роботи. Роль заліків (загальних і диференційованих) у закріпленні та розвитку соціологічних знань студентів. Іспит у процесі перевірки ґрунтовності соціологічних знань. Функціональні відмінності усних і письмових іспитів.

Тема 7. Науково-дослідна та творча робота студентів

Роль та значення науково-дослідної роботи студентів у підвищенні ефективності викладання соціологічних дисциплін. Особливості консультативної діяльності викладача в процесі підготовки студентами наукових рефератів, курсових і дипломних робіт. Роль студентської наукової творчості в активізації навчального процесу. Олімпіади та наукові конференції з соціології як засоби розвитку творчих

здібностей студентів. Методика підготовки наукових доповідей на студентські конференції.

Тема 8. Самостійна робота студентів

Методичні принципи організації самостійної роботи студентів у процесі викладання соціології. Часові бюджетні виміри самостійної роботи. Загальна характеристика основних напрямків самостійної роботи студентів при вивченні програмного соціологічного матеріалу. Специфіка самостійної роботи з підручниками з соціології. Специфіка самостійної роботи з соціологічними словниками та довідниками. Специфіка самостійної роботи з періодичними соціологічними виданнями та монографіями. Специфіка самостійної роботи з онлайн-джерелами.

Тема 9. Соціологічний практикум

Роль та значення соціологічного практикуму в процесі викладання соціології. Особливості викладання питань методології та методики емпіричних соціологічних досліджень. Методичні основи організації соціологічного практикуму. Методичні особливості керівництва педагогічною та виробничою практикою студентів-соціологів.

Тема 10 Дистанційні методи у викладанні соціології

Зростання значення дистанційної освіти за сучасних основ. Переваги та недоліки дистанційного навчання. Особливі вимоги до компетенції викладача при дистанційній організації викладання. Технічні засоби дистанційного викладання. Вебінари та відеоконференції у процесі дистанційного викладання. Контроль та оцінювання знань при дистанційному викладанні.

4. Структура навчальної дисципліни

Модулі та теми	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Всього	Л	ПР	СР	Всього	Л	ПР	СР
Модуль 1. Загальні принципи викладання соціології								
Тема 1. Роль та значення викладання соціології в процесі формування сучасного гуманітарного світогляду студентів	13	4	2	7	12	2	2	10
Тема 2. Викладання соціології та формування соціологічної культури студента	13	2	4	7	11			10
Тема 3. Профіль вуза і викладання соціології	11	2	2	7	11			10
Всього за модулем 1	37	8	8	21	34	2	2	30
Змістовий модуль 2. Основні форми навчання								

Тема 4. Методика підготовки лекцій із соціології	13	4	2	7	12	2	2	10
Тема 5. Семінар як засіб навчання та контролю	11	2	2	7	11			10
Тема 6. Поточний та підсумковий контроль	13	2	4	7	11			10
Всього за модулем 2	37	8	8	21	34	2	2	25
Змістовий модуль 3. Викладання соціології як творчість								
Тема 7. Науково-дослідна та творча робота студентів	11	2	2	7	12	2	2	10
Тема 8. Самостійна робота студентів	10	2	2	6	12			10
Тема 9. Соціологічний практикум	11	2	2	7	12			10
Тема 10. Дистанційні методи у викладанні соціології	10	2	2	6	12	2	2	10
Всього за модулем 3	42	8	8	26	48			4
ІНДР	4				4			
Усього годин	120	24	24	68	120	8	8	100

5. Тематика практичних занять

№ № з.п.	Тема	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Роль та значення викладання соціології в процесі формування сучасного гуманітарного світогляду студентів	4	2
2	Викладання соціології та формування соціологічної культури студента	2	
3	Профіль вуза і викладання соціології	2	
4	Методика підготовки лекцій із соціології	4	2
5	Семінар як засіб навчання та контролю	2	
6	Поточний та підсумковий контроль	2	
7	Науково-дослідна та творча робота студентів	2	2
8	Самостійна робота студентів	2	
9	Соціологічний практикум	2	2
10	Дистанційні методи у викладанні соціології	2	
Всього		24	8

6. Тематика самостійної роботи

№ № з.п.	Тема	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Роль та значення викладання соціології в процесі формування сучасного гуманітарного світогляду студентів	7	10
2	Викладання соціології та формування соціологічної культури студента	7	10
3	Профіль вуза і викладання соціології	7	10

4	Методика підготовки лекцій із соціології	7	10
5	Семінар як засіб навчання та контролю	7	10
6	Поточний та підсумковий контроль	7	10
7	Науково-дослідна та творча робота студентів	7	10
8	Самостійна робота студентів	6	10
9	Соціологічний практикум	7	10
10	Дистанційні методи у викладанні соціології	6	10
Всього		68	100

7. Індивідуальні завдання

Підготовка та захист презентації PowerPoint за обраною тематикою.

8. Методи навчання

Інтерактивні лекції, доповіді на семінарських заняттях, реферати, рецензії на відповіді однокурсників, диспути, конспектування, пошук нового матеріалу у періодичних виданнях, мережі Інтернет, написання есе, складання словника, підготовка та захист презентації PowerPoint тощо.

9. Методи контролю

Поточне оцінювання на семінарських заняттях, оцінка за виконання модульних завдань, модульні контрольні роботи, співбесіда під час індивідуальних

Поточне тестування та модульний контроль										Екзамен	Сума
Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2			Змістовний модуль 3				50	100
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
15			15			30					

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		Для екзамену
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій, підручники та навчальні посібники, монографії, тести для модульних контрольних робіт, методичні рекомендації

13. Рекомендовані джерела інформації

1. Аберкромби Н., Хилл С., Тернер Б. Социологический словарь: Пер. с англ. — Казань, 1997.
2. Арон Р. Этапы развития социологической мысли. — М., 1993.

3. Батыгин Г. С. Обоснование научного вывода в прикладной социологии. — М., 1986.
4. Бауман З. Мыслить социологически. — М., 1996.
5. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. — М., 1995.
6. Волович В. І. Соціологічна освіта в Україні // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 1998. — № 1–2.
7. Волович В. І. Соціологічна освіта в Україні: стан, проблеми та перспективи // Соціологічні наука і освіта в Україні: Зб. наук. праць. — К., 2000.
8. Гіденс Е. Соціологія. — К., 1999.
9. Городяненко В. Г. Социологический практикум. — Днепропетровск, 1998.
10. Гуманітарна освіта: досвід і проблеми. — Ужгород, 1999.
11. Добренев В. И., Кравченко А. И. Социология: В 3 т. — М., 2000. — Т. 1. Методология и история.
12. Зыбцев В. Н. Проблемы преподавания социологии в региональных вузах экономико-гуманитарного профиля // Проблемы розвитку соціологічної теорії. — К., 2001.
13. Конечкая В. П. Социология коммуникаций. — М., 1996.
14. Лобас В. Х. Методологічні основи викладання гуманітарних і суспільних дисциплін // Соціологічні наука і освіта в Україні: Зб. наук. праць. — К., 2000.
15. Методические рекомендации по применению в учебном процессе аудиовизуальных ТСО. — М., 1988.
16. Методическое обеспечение учебного курса “История социологии”. — Харьков, 1992.
17. Миллс Ч. Р. Социологическое воображение. — М., 2001.
18. Навроцький О. І. Вища школа України в умовах трансформації суспільства. — Харків, 2000.
19. Подшивалкина В. И. Некоторые аспекты теории и практики социологической деятельности // Проблемы розвитку соціологічної теорії. — К., 2001.
20. Руткевич М. Н. Общество как система: Социологические очерки. — СПб., 2001.
21. Смелзер Н. Социология. — М., 1994.
22. Солодков В. Т. Гуманістичний характер соціологічного знання // Соціологічні наука і освіта в Україні: Зб. наук. праць. — К., 2000.
23. Соціологія: Короткий енциклопедичний словник / За заг. ред. В. І. Воловича. — К., 1998. 26. Социологическая теория сегодня / Под ред. В. Танчера. — К., 1996.
24. Судаков В. И. Социологическое познание: современные тенденции и стимулы развития. — Днепропетровск, 1995.
25. Судакова В. М. Методика викладання соціології: Навч. програма. — К., 1999.
26. Тарасенко В. І. Пізнавальні технології в українській соціології // Проблемы розвитку соціологічної теорії. — К., 2001.
27. Тощенко Ж. Т. Методологические проблемы социологии как основа построения курса // Социол. исслед. — 1993. — № 10.